

Noorukite söömishäirete ravi ja diagnostika

Ere Vasli

Laste psühhiaater

SA Tallinna

Lastehaigla

Ere.Vasli ät

lastehaigla.ee

10. aprillil 2015.a

- Siiani puudunud noorukite söömishäirete osakond
- Kõrge levimus, sh noorukite seas
- Varane algus ja pikk kulg
- Häiritud elukvaliteet
- Kõrge suremus
- Söömine ja kehakaal ja -kuju puudutavad kõiki

Teemad

- Häiritud söömine ja kehataju
- Anorexia nervosa ja bulimia nervosa
- Märkamine
- Söömishäirete ravi

Terve söömine ja kehataju

Söömine või toitumine, mis vastab lapse/noore eakohastele vajadustele.

- *Kas praegune toitumine on ohuks lapse tervisele või on ohuks sellise toitumise pikaajaline jätkumine?*
- *Kas söömine on kahjustanud lapse sotsiaalset või emotsionaalset arengut või toimimist?*
- *Kas toitumine või söömine on probleemiks peresuhetes?*

Kui ükski neist on “jah”, siis vajalik olukorra selgitamine.

Terve söömine ja kehataju

- Häirunud kehakuju tajumine, paksusetunne.
- Uskumus, et vaid teised on atraktiivsed.
- Uskumus, et kehakuju või – suurus tähendab isiklikku läbikukkumist või edu.
- Kehaga seotud häbi, liigne teadlikkus, ärevus.
- Ebamugavus ja ebakindlus oma kehas.

Anorexia nervosa

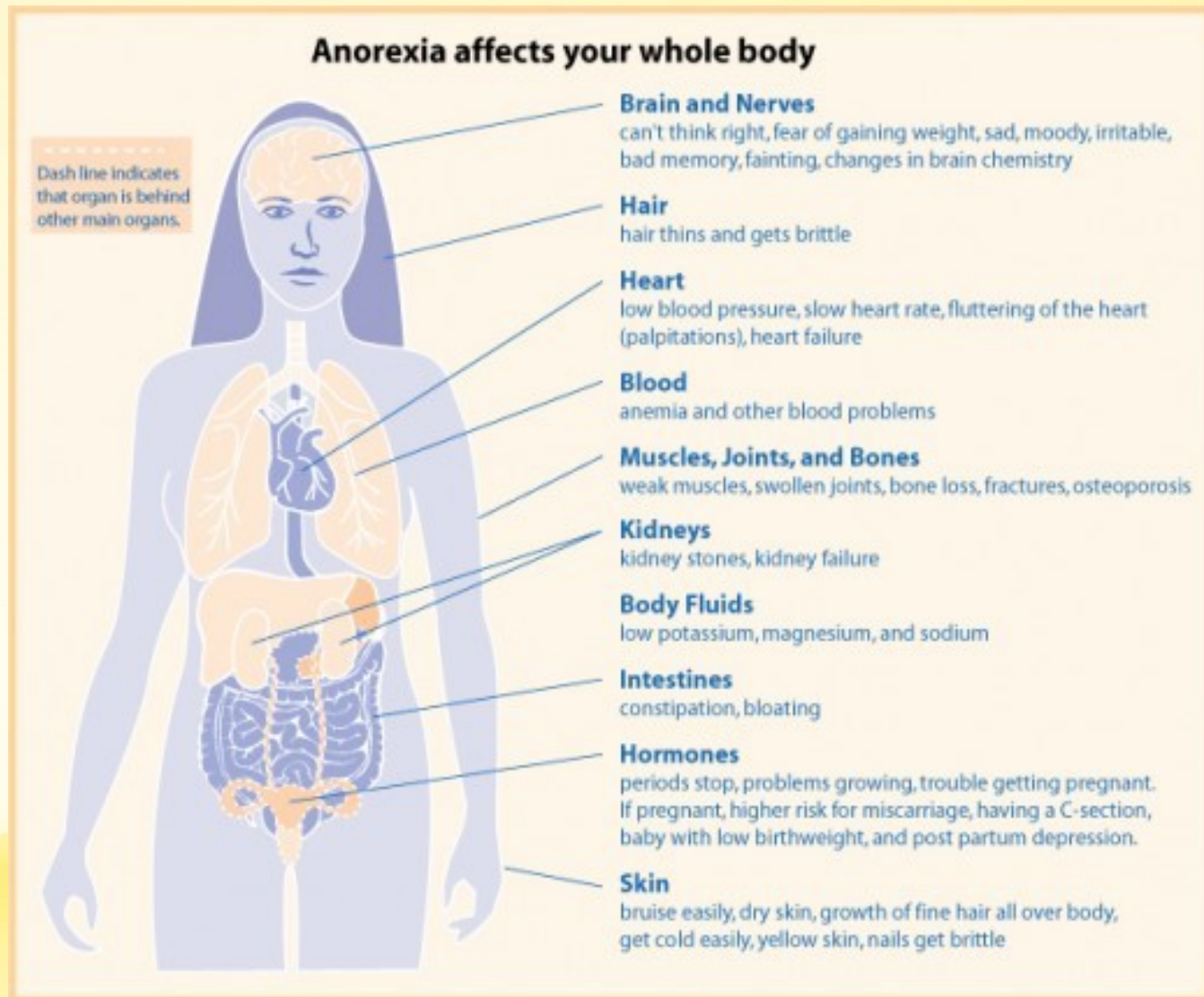

Levimus naiste
hulgas 0,9-2,2%,
meestel 0,2-0,3%.

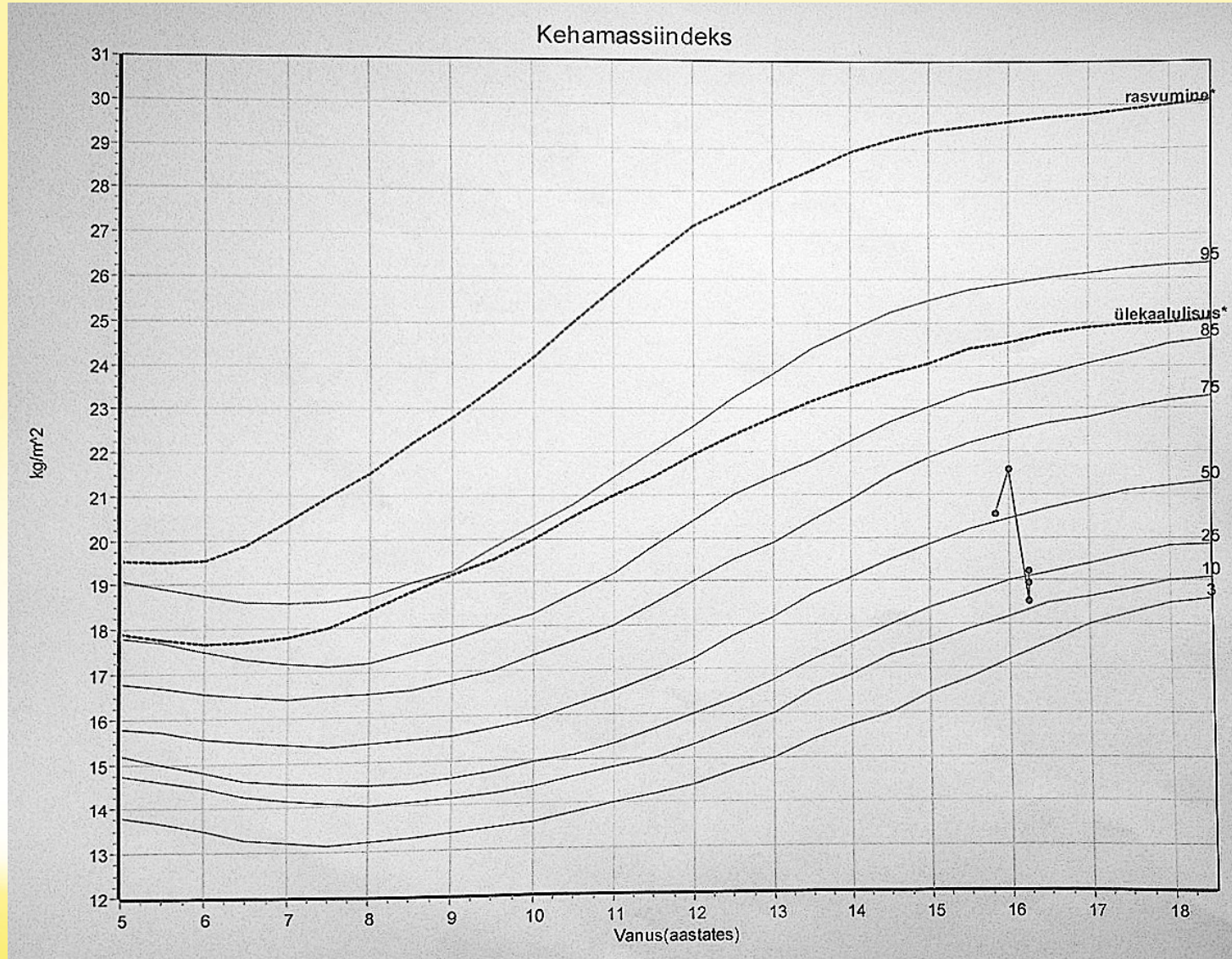
Keskmine haiges-
tumise vanus 15 ea.

Varase ravi korral
80% ravi edukas.

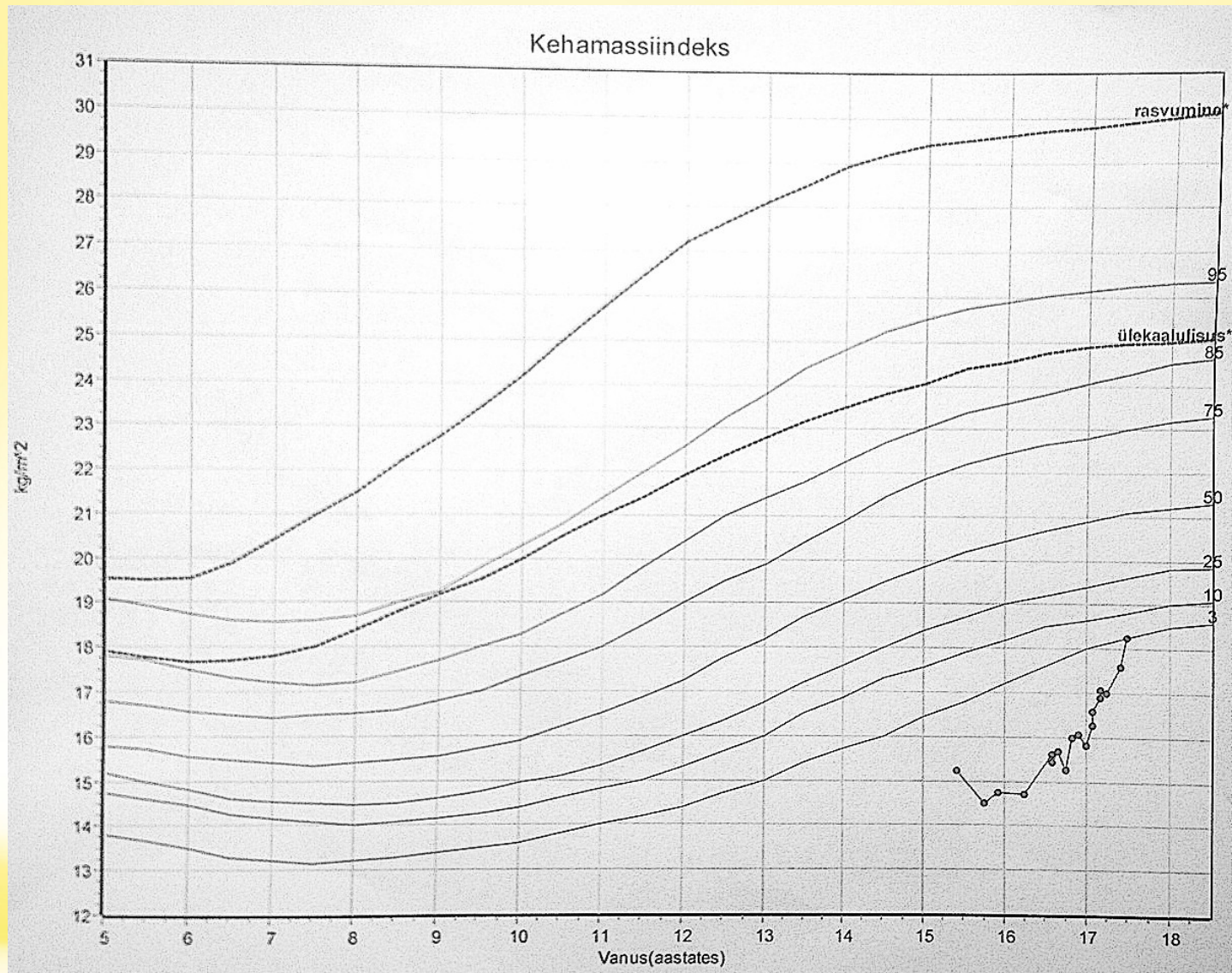
Suremus 5%.

Anorexia nervosa

Anorexia nervosa

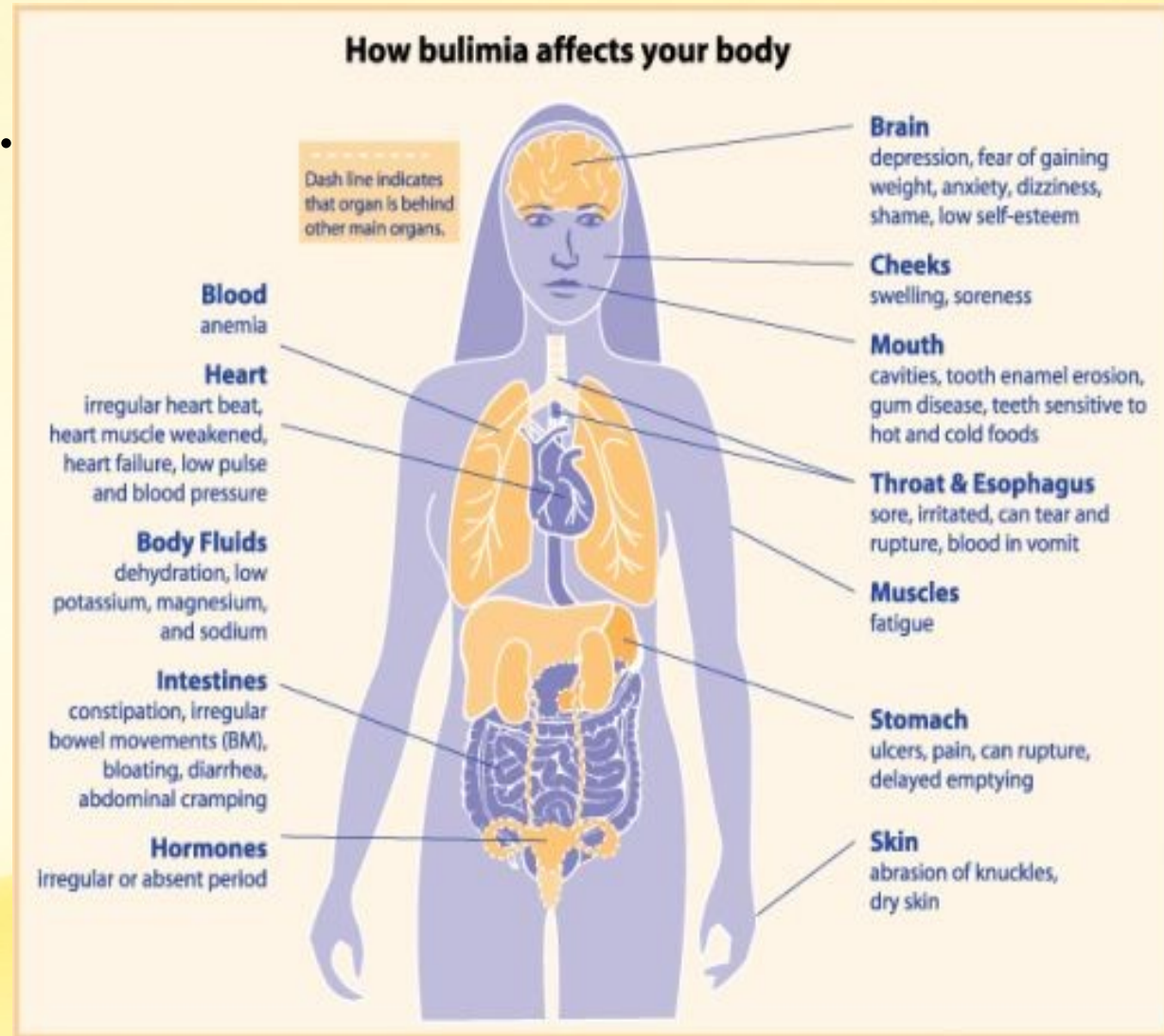
Bulimia nervosa

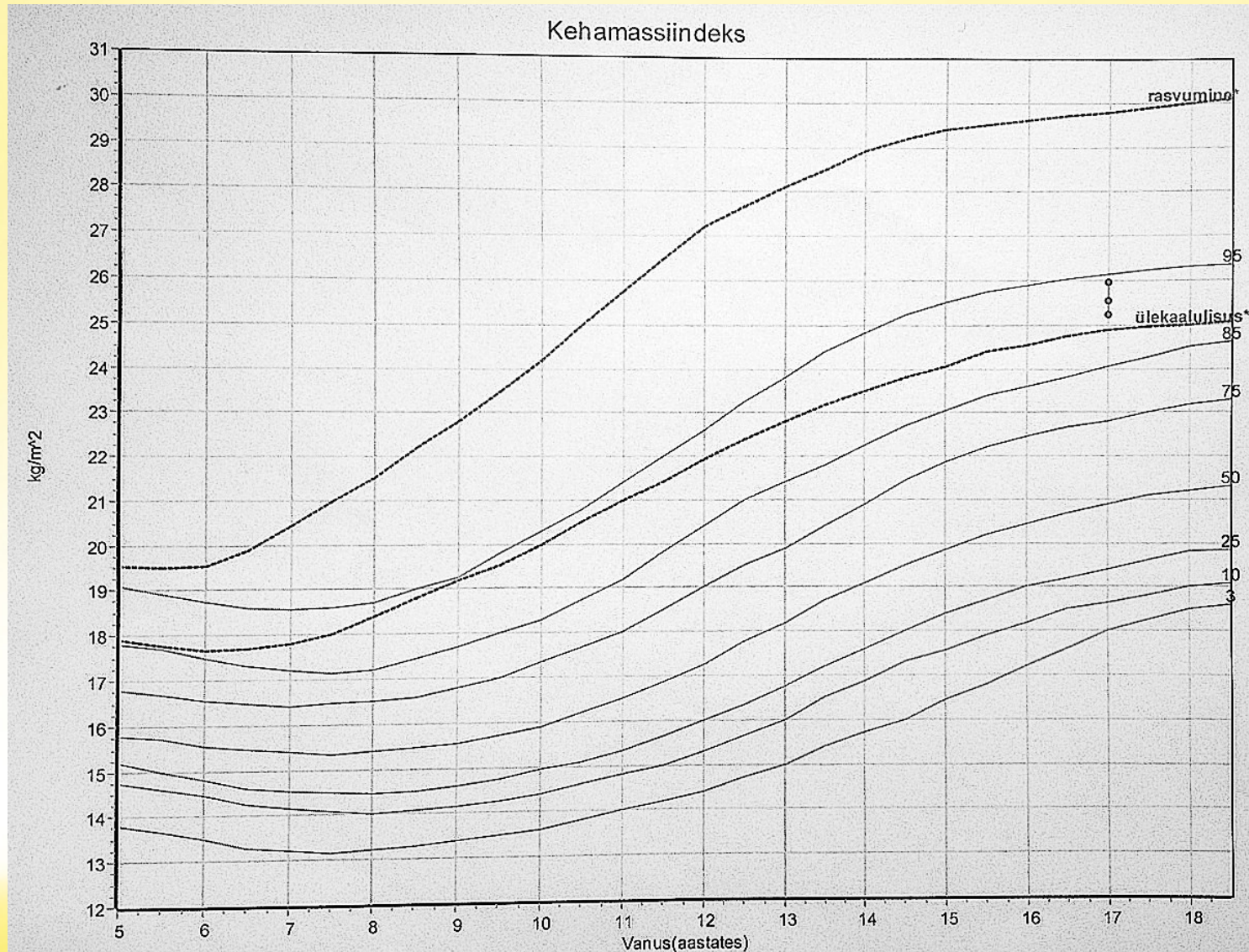
Levimus **1,5-2,0%** naistel ja **0,5 %** meestel.

Keskmine haigestumise vanus **hilisteismeiga**, varane täiskasvanuiga.

Umbes 50% hea sümptomite taandumine ravi korral.

Bulimia nervosa

Söömishäirete märkamine

- Mida varasem märkamine ja ravi, seda parem ravitulemus.
- **Laste ja noorukite ravi on edukam kui täiskasvanute ravi:**
 - Vähem kroonilist kulgu;
 - Vähem pikaajalisi somaatilisi ja psühhiaatrilisi avaldusi.

Söömishäirete märkamine

- Kaalu muutused, oodatava kasvu puudumine kasvukõveral;
- Suu ja hammastega seotud nähud (kaaries, parotiidnäärme turse, muud suuõõne vigastused);
- Kardioloogilised nähud (bradükardia, arütmiaid, jm);
- Gastrointestinaalsed nähud (refluks, kõhukinnisus, seedehäired, liiga kiiresti saabuv täiskõhutunne jm);
- Endokriinsüsteemi nähud (amenorröa);
- Kuiv nahk, juustega seotud nähud;
- Metaboolsed muutused (elektrolüütide nihked).

Märkamine: neuropsühhiaatrilised nähud

- Masendus, kiire ärritumine;
- Ärevus, obsessiivsus;
- Unetus;
- Enesekahjustamine;
- Keskendumisraskused;
- Epileptilised hood;
- Suitsidaalsus.

Sagedased on psühhiaatrilised kaashaigestumised.

Märkamine

SCOFF

John F Morgan, Fiona Reid, and J Hubert Lacey; BMJ 1999

1. Kas sa oksendad, kui su kõht on ebamugavalt täis?
2. Kas sa muretsed, et oled kaotanud kontrolli selle üle, kui palju sööd?
3. Kas sa oled hiljuti võtnud kaalus alla rohkem kui 6 kg 3 kuu jooksul?
4. Kas sa arvad, et oled paks, kuigi teised ütlevad, et oled liiga kõhn?
5. Kas sa ütleksid, et toit domineerib sinu elu üle?

Üks punkt iga „jah“-i eest, skoor ≥ 2 viitab tõenäolisele *anorexia nervosa* või *bulimia* juhtumile.

Loodud kasutamiseks täiskasvanutel.

LASTE
VAIPSE
TÄRVISE
KIKUL

Söömishäirete ravi

- Psühhiaatriline hindamine ja ravi.
- Kehalise tervise jälgimine ja ravi.
- Psühhoteraapiad ja nõustamine:
 - pereteraapia,
 - individuaalne teraapia,
 - toetusgrupp vanematele,
 - toitumisalane nõustamine.

Söök on peamine ravim!

Kirjandus

MARSIPAN: Management of Really Sick Patients with Anorexia Nervosa, October 2010

Medical Management of Eating Disorders
Dr.Birmingham, dr.Treasure, 2010

NICE Nutrition support in adults, 2006

Refeeding Syndrome Prevention and Management -
Sidney Children Hospital

Täna tähelepanu eest!
soomishaired@lastehaigla.ee

